21. 7. 2017

ID: 106166

Místní příslušnost

Bydliště je místo, které fyzická osoba považuje za svůj skutečný, pevný a stálý domov, do kterého se hodlá vracet a kde se nachází i centrum jejích zájmů. Změna pobytu dočasného charakteru (např. pobyt v nemocnici, výkon trestu odnětí svobody, studium, sezonní práce aj.) nemění nic na tom, kde má daná osoba své bydliště. To však neplatí, kdyby byla taková změna doprovázena okolnostmi, z nichž lze usuzovat, že se osoba na novém místě pobytu již zdržuje s úmyslem zde trvale bydlet. Přestože bydliště je mnohdy totožné s místem, kde má osoba trvalý pobyt, nelze pojem „bydliště" ztotožňovat s pojmem „trvalý pobyt", který je termínem správního práva, má ryze evidenční a tudíž administrativní charakter. Při určení bydliště je tedy vždy třeba zabývat se všemi okolnostmi, které skutečné bydliště fyzické osoby určují.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 7 Td 17/2017, ze dne 20.4.2017)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v neveřejném zasedání ve věci žádosti o zahlazení odsouzení J. H., vedené u Okresního soudu v Hradci Králové pod sp. zn. 0 Nt 3812/2017, o návrhu tohoto soudu na určení místní příslušnosti soudu tak, že podle § 24 odst. 1 tr. ř. je k projednání věci příslušný Okresní soud v Hradci Králové.

Z odůvodnění :

Odsouzený J. H. podáním ze dne 10. 1. 2017 (č. l. 2 spisu), které bylo doručeno Okresnímu soudu v Bruntále dne 12. 1. 2017, požádal tento soud o zahlazení záznamů v trestním rejstříku. Uvedl, že má trvalé bydliště na adrese H., okres Bruntál, s tím, že zatím využívá sociální službu pro osoby bez přístřeší a přiložil potvrzení (č. l. 3 spisu). V něm je uvedeno, že J. H. od listopadu 2015 dosud (10. 1. 2017) využívá službu noclehárna a nízkoprahové denní centrum v Domě Matky Terezy, U M., Hradec Králové.

Sdělením ze dne 6. 2. 2017, které bylo Okresnímu soudu v Bruntále doručeno dne 6. 2. 2017 (č. l. 9 spisu) odsouzený potvrdil, že se v Hradci Králové zdržuje od roku 2010 dosud, v současné době na adrese U M., Hradec Králové, Dům Matky Terezy.

Okresní soud v Bruntále postoupil přípisem ze dne 8. 2. 2017 spis se žádostí odsouzeného o zahlazení odsouzení Okresnímu soudu v Hradci Králové jako soudu příslušnému k projednání věci.

Usnesením Okresního soudu v Hradci Králové ze dne 15. 2. 2017, sp. zn. 0 Nt 3812/2017, předložil tento soud podle § 188 odst. 1 písm. a) tr. ř. věc odsouzeného Vrchnímu soudu v Praze k rozhodnutí o příslušnosti soudu k řízení o zahlazení odsouzení, neboť má za to, že není příslušný k projednání věci. Odsouzený, že uvedl ve své žádosti o zahlazení odsouzení adresu pobytu U M., Hradec Králové, avšak trvalý pobyt má hlášen v H., okres Bruntál. Okresní soud v Hradci Králové tak má za to, že není příslušný k projednání žádosti odsouzeného o zahlazení odsouzení, neboť jeho trvalé bydliště spadá do obvodu Okresního soudu v Bruntále. V této souvislosti poukázal na rozhodnutí Vrchního soudu v Praze sp. zn. 8 Ntd 19/2012, 8 Ntd 8/2014, a 2 Ntd 1/2015. Podle těchto rozhodnutí se bydlištěm ve smyslu ustanovení § 364 odst. 1 tr. ř., které stanoví příslušnost soudu k rozhodnutí o zahlazení odsouzení, rozumí místo trvalého pobytu obviněného.

Nejvyššímu soudu byl dne 6. 4. 2017 Vrchním soudem v Praze (sp. zn. 4 Ntd 3/2017) přípisem předložen spis Okresního soudu v Hradci Králové sp. zn. 2 Nt 3812/2017 k rozhodnutí podle § 24

odst. 1 tr. ř., neboť Nejvyšší soud je soudem nejblíže společně nadřízeným Okresnímu soudu v Hradci Králové a Okresnímu soudu v Bruntále, a tedy soudem příslušným k rozhodnutí ve věci.

Nejvyšší soud zhodnotil důkazy významné pro rozhodnutí podle § 24 odst. 1 tr. ř. a dospěl ke zjištění, že Okresní soud v Hradci Králové je místně příslušným k projednání této věci.

Podle § 364 odst. 1 tr. ř. o zahlazení odsouzení rozhoduje předseda senátu okresního soudu, v jehož obvodu odsouzený v době podání návrhu má nebo naposledy měl bydliště.

Pro určení místní příslušnosti soudu k rozhodnutí o zahlazení odsouzení je tedy klíčovým výklad pojmu „bydliště“ odsouzeného. K výkladu tohoto pojmu Nejvyšší soud uvedl již v usnesení ze dne 25. 5. 2011, sp. zn. 11 Td 26/2011 (jeho závěry byly dále aplikovány v rozhodnutích Nejvyššího soudu sp. zn. 11 Td 42/2011, 7 Td 54/2013 a 7 Td 57/2014), že za bydliště odsouzeného je ve smyslu ustanovení § 364 odst. 1 tr. ř. třeba považovat obec, resp. městský obvod, kde tato osoba bydlí s úmyslem se zde trvale zdržovat. Nejde o pojem totožný s pojmem trvalého pobytu, jak jej užívají předpisy správního práva, ale zpravidla bude místo trvalého pobytu totožné s místem skutečného bydliště osoby. Bydliště je zejména místo, kde má osoba svůj byt, rodinu, práci, pokud v místě práce také bydlí. Okolnosti dočasného charakteru, jako pobyt v nemocnici, v lázních, studium nebo např. výkon trestu odnětí svobody, na bydlišti osoby nic nemění, pokud současně nejsou doprovázeny takovými okolnostmi, z nichž lze s jistotou usuzovat, že se tato osoba v tomto jiném místě zdržuje s úmyslem zde trvale bydlet. V uvedeném usnesení Nejvyšší soud k výkladu pojmu bydliště odsouzeného odkázal také na právní názor vyslovený v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 6. 2005, sp. zn. 30 Cdo 444/2004, publikovaném v časopise Soudní rozhledy č. 3/2006, s. 91, nebo v usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 6. 2004, sp. zn. Nad 79/2004, publikovaném pod č. 371/2004 Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, s tím, že v těchto usneseních je sice pojem bydliště vykládán pro oblast práva civilního a práva správního, tento výklad je ovšem zcela použitelný i pro oblast práva trestního a není žádného důvodu se od něj v jakémkoliv směru odchylovat.

Nově a podpůrně lze poukázat také na důvodovou zprávu a komentář k § 80 občanského zákoníku (zákon č. 89/2012 Sb., ze dne 3. 2. 2012, účinný od 1. 1. 2014), který upravuje pojem „bydliště“ tak, že člověk má bydliště v místě, kde se zdržuje s úmyslem žít tam s výhradou změny okolností trvale; takový úmysl může vyplývat z jeho prohlášení nebo z okolností případu. Český právní řád pojem „bydliště“ hojně užívá, ale jeho zákonnou definici přinesl až uvedený zákoník. Do té doby byl tento pojem vymezován pouzev judikatuře, ale zákonná definice bydliště tuto dřívější judikaturu reflektuje. Podle důvodové zprávy se při stanovení kritérií pro určení bydliště vychází z tradičního pojetí, že rozhodují aspekty faktické, nikoli administrativní, kdy se jedná se o soukromoprávní pojem pro účely občanskoprávních plnění, nikoliv pro evidenční účely dle veřejného práva. Podle komentáře je pro určení bydliště fyzické osoby stěžejní naplnění dvou složek: a) složka faktická a určující, tj. fakt, že se daná osoba v určitém místě zdržuje a že tam má své společenské a sociální vazby, a b) složka volní, tj. že daná osoba zároveň má úmysl se na tomto místě zdržovat trvale, chce v daném místě bydlet a svázat svůj život s tímto místem. Bydliště je tak místo, které fyzická osoba považuje za svůj skutečný, pevný a stálý domov, do kterého se hodlá vracet a kde se nachází i centrum jejích zájmů. Změna pobytu dočasného charakteru (např. pobyt v nemocnici, výkon trestu odnětí svobody, studium, sezonní práce aj.) nemění nic na tom, kde má daná osoba své bydliště. To však neplatí, kdyby byla taková změna doprovázena okolnostmi, z nichž lze usuzovat, že se osoba na novém místě pobytu již zdržuje s úmyslem zde trvale bydlet. Přestože bydliště je mnohdy totožné s místem, kde má osoba trvalý pobyt, nelze pojem „bydliště" ztotožňovat s pojmem „trvalý pobyt", který je termínem správního práva, má ryze evidenční a tudíž administrativní charakter. Při určení bydliště je tedy vždy třeba zabývat se všemi okolnostmi, které skutečné bydliště fyzické osoby určují.

Aplikují-li se tyto zásady na projednávaný případ, je zřejmé, že těmto požadavkům nevyhovuje adresa

trvalého pobytu odsouzeného H., okres Bruntál (pozn. jedná se o adresu sídla Obecního úřadu Holčovice). Je zřejmé, že tato adresa trvalého bydliště v H. je pouze formální adresou odsouzeného. Ustanovení § 364 odst. 1 tr. ř. nehovoří o bydlišti trvalém, ale o bydlišti v době podání návrhu. V této souvislosti je třeba připomenout, že v rámci rozhodování o zahlazení odsouzení musí soud (předseda senátu) zejména posoudit, zda odsouzený v době po výkonu trestu odnětí svobody, o jehož zahlazení jde, vedl po celou zákonem stanovenou dobu řádný život (§ 105 odst. 1 tr. zákoníku), popř. zda před uplynutím této doby prokázal svým velmi dobrým chováním, že se napravil (§ 105 odst. 3 tr. zákoníku). Nelze tak zcela vyloučit, že za tímto účelem bude třeba objasnit některé okolnosti vztahující se k chování odsouzeného, a to nejlépe, nejhospodárněji a nejrychleji v součinnosti se samotným odsouzeným. Ze žádosti odsouzeného o zahlazení odsouzení vyplývá, že v době jejího podání bydlel (nikoli krátkou dobu) na adrese U M., Hradec Králové, Dům Matky Terezy, což je v obvodu Okresního soudu v Hradci Králové. Okresní soud v Bruntále mu na tuto adresu doručoval žádost o sdělení jeho současného pobytu, na kterou reagoval odsouzený sdělením ze dne 6. 2. 2017 s tím, že se zdržuje v Hradci Králové. Soudem příslušným k rozhodnutí o zahlazení odsouzení je tedy podle § 364 odst. 1 tr. ř. Okresní soud v Hradci Králové, resp. předseda senátu tohoto soudu. Proto Nejvyšší soud, jako soud nejblíže společně nadřízený oběma dotčeným soudům, rozhodl tak, jak je uvedeno ve výrokové části tohoto usnesení.

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

Další články:

- Neplatnost právního jednání (exkluzivně pro předplatitele)
- Prohlášení viny
- Hotové výdaje (exkluzivně pro předplatitele)
- Náhrada nákladů (exkluzivně pro předplatitele)
- Právo na obhajobu (exkluzivně pro předplatitele)
- Ověření doručení avizovaného odůvodnění stížnosti
- Blanketní stížnost
- Bezplatná obhajoba
- Vazba (exkluzivně pro předplatitele)
- Ochranné léčení
- Hodnocení důkazů